

Замъкът на светлината: Националната библиотека на Латвия **The Castle of Light: The National Library of Latvia**

Таня Стоянова
Tanya Stoyanova

РЕЗЮМЕ:

Истинско предизвикателство е създаването на нова сграда за национална библиотека. В статията е представена Националната библиотека на Латвия, която авторът посещава по случай 43-тата годишна конференция на LIBER. Изключително интересно е обяснението, защо местните жители наричат своята национална библиотека „Замък на светлината“ и преплитането с всички последвали разсъждения за формата на сградата, блясъка на стъклото, важноста на провежданите международни събития, уникалния вътрешен интериор, архитектурата, слънчевата светлина и бъдещето на знанието и просвещението.

ABSTRACT:

To build a new building for a national library is a great challenge! In the resent article the new estates of the National Library of Latvia are presented, in the frame of the 43rd Annual Conference of LIBER. It is extremely intriguing, why local people call their National Library "The Castle of Light" in regard to the shape of the building, the glass reflections, the high-ranking of international forums, taking place there, the unique interior design, the architecture, the re-refraction of sun light, corresponding to the idea of future development of knowledge and literacy.

Колко по-подходящо може да бъде името на една библиотека, от „Замък на светлината“ - символ на познанието, вярата в бъдещето...

От 2-ри до 5-ти юли 2014 г., в град Рига, Латвия, се проведе 43-тата годишна конференция на Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER), най-голямата мрежа от изследователски библиотеки в Европа, съставена от над 400 членове, между които е и библиотеката на Нов български университет (НБУ).

Заедно с Радостина Тодорова, началник отдел „Библиотечни и информационни услуги“ в библиотеката на НБУ, взехме участие в конференцията, и имаме възможността да опознаем този уникален европейски град, с величие и разкош, присъщи само на стара Европа. Рига е най-големият град в Латвия и нейна столица, с население от 705 703 души (2010 г.), също така и най-големият град в трите Балтийски държави – Литва, Латвия и Естония, и третият по големина, разположен на Балтийско море – след Санкт Петербург и Стокхолм. През 2014 г. Рига е „Европейска столица на културата“ и се провеждат множество културни събития от международно ниво.

Седалище на 43-тата годишна конференция на LIBER бе новата сграда на Националната библиотека на Латвия, или „Замъкът на светлината“, както я наричат местните жители. Разположена на брега на река Даугава (Daugava), тя е „Замък на светлината“ в буквален и преносен смисъл. Архитектът Гунар Биркерте (Gunnar Birkerts) влага своя труд и душа в създаването на тази уникална със своя облик сграда, възплъщавайки идеята за мобилност, светлина и пространство. Тя е символ на изгубената мъдрост и познание, които ще се възцарят един ден от водите на река Даугава - легенда, в която вярват жителите на град Рига. Дискусиите и планове относно създаването на новата сграда на библиотеката започват още през далечната 1928-ма година – девет години след създаването ѝ. Проектът включва създаване на нова сграда в центъра на града; хранилище, разположено на 25 километра от Рига; и Национална библиотечно-информационна мрежа „Lightnet“, която свързва електронно всички библиотеки в Латвия.

Национална библиотека на Латвия, партер

Формата на новата сграда е заимствана от латвийския фолклор и песни, или това е образът на „Стъклената планина“, чийто връх е толкова недостижим, че малцина успяват да го покорят. Но тези, които успеят, биват възнаградени многократно. Изградена в по-голямата си част от стъкло, както отвътре, така и отвън, тя отразява целия блясък на Стария град, разположен от другата страна на реката. Строителните дейности започват през 2008 г. и продължават до 2013 г. Откриването на новата сграда на Националната библиотека на Латвия е определено за 2014 г., в която Рига е „Европейска столица на културата“, и е от значимите събития на 21-ви век.

През 2014 г. в библиотеката се провеждат няколко събития от международно ниво, между които: изложбата „Книгата. 1514-2014“; международната конференция „Съдържанието в 21-ви век“; 43-тата международна годишна конференция на LIBER. През 2015 г. „Замъкът на светлината“ ще бъде централна локация на латвийското председателство на Съвета на Европейския съюз и съпътстващите го събития.

Стремежът на Националната библиотека на Латвия е да бъде „хибридна“ библиотека, предлагаща на своите читатели традиционни и електронни носители на информация. Към момента фондът ѝ наброява 6 милиона книги, списания и други публикации. Според стратегическия ѝ план за развитие в периода 2013-2015 г. се отнасят още:

- предоставяне на достъп до аналогови и цифрови публикации на всички жители на Латвия, намиращи се на територията на страната или извън нея;

- съхраняване на националното културно наследство - нотни записи, звукозаписи, аудио-визуални материали, карти, снимки, ръкописи;
- осигуряване на достъп до чуждестранни информационни ресурси, които са от съществено значение за латвийската култура, образование, наука и икономика;
- организация и контрол на качеството на национално равнище; поддръжка на обединен каталог на латвийските библиотеки и статистически данни;
- организиране на изложби, обучения, семинари и други събития (културни, литературни, образователни, научни и т.н.), с цел създаване на маркетингова политика за по-добър достъп и използваемост на информационните ресурси;
- дълготрайно съхранение на аналогови и дигитални ресурси;
- сътрудничество с библиотеки, музеи, архиви и други институции от национално и международно ниво, с цел да се осигури професионално продължаващо обучение; координиране на международни програми и проекти;
- библиотеката да се превърне в „Национален център по дигитализация“.

За пренасянето на фонда от 6-те стари сгради в новата, жителите на Рига образуват „верига“ от хора, преминаваща през целия град и стигаща до самите стелажи на библиотеката. Акт, който по-скоро може да бъде наречен символичен, поражда възхита и показва значимостта на знанието и книгите за гражданите на Латвия.

Със своите 68 метра височина и уникален дизайн, библиотеката трудно може да остане незабелязана. Общата ѝ площ възлиза на 40 455 квадратни метра и разполага с 13 етажа, от които първите 8 са достъпни за посетители. Всеки етаж е по-малък по площ от предишния. Читалните са с изглед към реката, а хранилищата и служебните части са разположени от другата страна. Освен традиционните за всяка библиотека помещения, Националната библиотека на Латвия разполага и с зали за индивидуално използване, 10 зали за колективна работа, конферентен център и зали за провеждане на семинари, изложби, курсове. Библиотеката е напълно пригодена за достъп на хора с увреждания, като за незрящите потребители са оборудвани специализирани потребителски места.

Вътрешната ѝ част не отстъпва по блясък на външната. Партерният етаж посреща със своята просторност, осветеност, и различни по вид инсталации. Тук са разположени регистрационна служба, гардероб, кафене и главна конферентна зала. Осигурена е наслада за всички сетива: конструкция с инсталация от медни плочки издава деликатен и галещ слуха звук на камбани.

Със сигурност най-възхитителният елемент от интериора на библиотеката, и респективно най-мощабен по размер, е витражът с книги. Разположен вертикално по протежение на етажите, той представлява оптична илюзия, удвояваща визуално броят на поставените в него книги.

Изложбена площ

Не свършват дотук изненадите, които е подготвил партерният етаж. В модерно оборудвана в технологично отношение зала, е поставена изложбата „Книгата. 1514-2014“, която отвежда 500 години назад във времето. Спадайки към част от събитията, провеждани в Рига като Европейска столица на културата, изложбата представя 80 книги, публикувани през 1514 година, в областите астрономия, математика, готварство и религия. Поставени под красиви витражи, всяка от тях може да бъде „разгърната“ електронно, благодарение на специално поставени за целта тъчскрийн екрани. Книгите са предоставени специално за изложбата от различни европейски библиотеки - Австрийската национална библиотека, Баварската библиотека и Академичната библиотека на Страсбург. Цел на изложбата е да представи силата на книгите и тяхната непреходност, уникалност и влияние върху живота на всеки един от нас.

За участниците в конференцията бе проведена опознавателна обиколка от служител на библиотеката, който разказа за най-интересните подробности относно самата сграда и функционирането ѝ. Етажите са разделени цветово, съобразно схема, следваща цветовете на латвийските банкноти по възходящ номинал.

Първа спирка бе етажът наречен „Mezzanine“, който е отворен 24/7. На разположение на посетителите са информационна служба, терминали за достъп до каталога на библиотеката и различни информационни ресурси. Натъкнахме се на малка изложба с лични вещи на папа Йоан Павел II, и с нескрита радост забелязахме на стелажите две книги: „Bulgaria: Cradle of the European Civilization“ и „Варна“!

Читалните в библиотеката са разпределени тематично: читалня „Хуманитарни и социални науки“, „Наука и технологии“, „Периодични издания“, „Alfreds Kalnins Music“, „Аудиовизуални документи“, „Konrads Ubans Arts“, „Картография и геопространство“. Общият брой на потребителските места в тях възлиза на 1000.

Център за наука и технологии

Архитектурата на сградата е създадена така, че в нея да прониква възможно най-голямо количество дневна слънчева светлина, като в същото време книгите да са максимално защитени от нея. Въздухът в помещенията се подменя два пъти на всеки час. Потребителските работни станции са големи по размер, предоставяйки на потребителя възможно най-голямо пространство и удобство. Всяка от тях разполага с лампи, стойки за книги и контакти. В цялата сграда е осигурено видеонаблюдение, с изключение на читалните, с цел опазване на личното пространство и конфиденциалността на ползваната информация.

Работни станции

Създадена е специална зала за ползване на редки и ценни заглавия, оборудвана с витражи и мултимедиен телевизор за преглеждане на електронно съдържание. Самата зала е защитена и с отделна електромагнитна врата.

Интерес представлява и уникалната по вида си стая, наречена „The Cabinet of Dainas”, в която всеки потребител може да прослушва записи на песни от латвийския фолклор.

Голям интерес предизвикаха последните три панорамни етажи. Те се използват за специални събития и по площ са най-малки от всички, но не и по важност. За удобство на гостите са оборудвани с аудиовизуална техника. А гледката, която се разкрива от тях спира дъха, и разкрива в най-пълна степен красотата и обаянието на Рига. От там може да се види телевизионната кула, която е третата по височина в Европа.

За удобство на потребителите е осигурен безплатен Wi-Fi достъп, а посредством мрежата „Lightnet“ библиотеката е свързана електронно с всички останали библиотеки в Латвия. Съгласно проект, всички те се задължават да предоставят безплатен достъп до интернет, който в момента е петият по бързина в света.

Националната библиотека на Латвия участва и в множество програми, свързани с дигитализация. Приоритет получават тези, които са насочени към опазване на документи, свързани с културата, образованието, науката и икономиката на Латвия.

До момента са дигитализирани около 4 и половина милиона страници периодични издания, които представляват най-големия архив от периодични издания на латвийски, немски и руски език, публикувани преди Втората световна война. Можем да добавим още 7 хиляди монографии, няколкостотин исторически карти; рисунки, плакати, гравюри. Интерес предизвиква и проектът „В търсене на изгубената Латвия“, част от който са дигитализирани около 25 000 исторически снимки и картички, свързани с Латвия и латвийския народ. Библиотеката на Латвия е подела наченки и в уеб архивирането. Към момента са архивирани около 3 000 уебсайта.

Всичко изброено до сега затвърждава напълно името „Замък на светлината“, с което е наименувана Националната библиотека на Латвия. Тя притежава всички качества да бъде сграда на бъдещето, пазеща знанието и просвещението, стожер на вярата, който ще бъде упора на жителите на Латвия, мост към бъдещето, не само за сегашните жители, но и за техните поколения!

Литература:

Национална библиотека на Латвия [Официален сайт]. Посетен на 23.12.2014.

Достъпен на: <http://www.lnb.lv>.

Vilks, Andris. The Castle of Light: the New National Library of Latvia. National Central Library Bulletin. 2013, 102.1: 115-131.

В читалня по изкуства